

MLJEKARSTVO

MJESEČNIK UDRUŽENJA MLJEKARSKIH PODUZEĆA HRVATSKE

God. I.

ZAGREB, LISTOPAD 1951.

Broj 1.

U povodu puštanja u pogon Osječke tvornice mliječnog praška

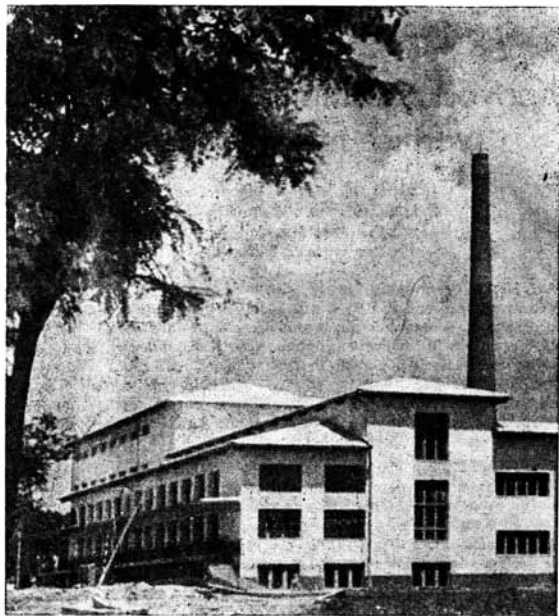
U Osijeku je 12. rujna god. 1951. započela rad naša prva tvornica za proizvodnju mliječnog praška, koja radi na principu raspršivanja mlijeka. To je ujedno i prva tvornica ove vrste na Balkanu.

Od Fonda Ujedinjenih Nacija za pomoć djeci («UNICEF-a») primila je naša zemlja od Oslobođenja do danas 33.081 tona punomasnog i obranog mliječnog praška, kao pomoć za prehranu djece u gradovima i industrijskim naseljima, pa u onim pasivnim krajevima, gdje je oskudica mlijeka. Također je naša zemlja primila kao pomoć za prehranu od dobrovoljne američke organizacije KER (CARE) i američke Vlade — za ublaženje nestašice hrane uzrokovane prošlogodišnjom sušom — 18.000 tona obranog mliječnog praška. U razdoblju od 3 godine ove su znatne količine potrošene za poboljšanje prehrane naše djece i ostalih korisnika.

Fond Ujedinjenih Nacija za pomoć djeci («UNICEF»), uvidajući, da je kod nas velika razlika u proizvodnji i potrošnji mlijeka između ljeta i zime, ponudio je preko svoje Misije u Beogradu, da umjesto daljnje pomoći u isporukama mliječnog praška pomogne izgradnju tvornica za vlastitu proizvodnju mliječnog praška. Pomoć je ponudio u strojevima, raznoj mljekarskoj opremi, prevoznim sredstvima, laboratorijskoj opremi i raznom tehničkom materijalu. Naši mjerodavni privredni organi stali su na stanovište, da je predloženi oblik pomoći kud i kamo shodniji. Znajući, da perspektivni razvoj industrije mlijeka ide ovim pravcem — iako možda u našim privrednim prilikama nije još bilo potpuno nastalo vrijeme za ovakav oblik izgradnje mljekarske industrije — odlučeno je, da se ponuđena pomoć prihvati, a naša zemlja da snosi sav trošak za građevinske i montažne investicije.

U jesen god. 1949. započeta je izgradnja dviju tvornica za proizvodnju mliječnog praška: u Osijeku s kapacitetom od 45.000 litara, od toga 15.000 litara za potrebe konzuma grada Osijeka, i 30.000 litara za preradu u mliječni prašak, a u Županji s kapacitetom od 30.000 litara za preradu u mliječni prašak.

Tvornica u Osijeku započela je rad nakon nepune dvije godine izgradnje. Probni radovi su potpuno pokazali, kako su naši ljudi sposobni, da u tom kratkom vremenu pored mnogih poteškoća u materijalu i stručnoj radnoj snazi uspješno izvrše i ovu izgradnju. Tvornica u Županji treba također da bude završena ove godine. Prilikom montaže ovih tvornica stečena su dragocjena iskustva i za montažu drugih mljekara, koje se još izgrađuju (Zagreb, Novi Sad, Skoplje, Sarajevo).

Tvornica mliječnog praška — Osijek (prije puštanja u probni pogon)

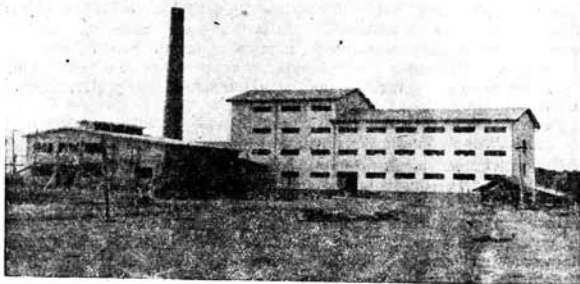
Osim ovih tvornica izgrađuju se 23 sabirališta mlijeka (seoske mljekare), koja imaju zadatak, da sakupljeno mlijeko od proizvođača ohlade i pripreme za dalji transport do tvornica.

Kada budu ovi pogoni radili punim kapacitetom, proizvodit će na godinu oko 600 tona mliječnog praška. UNICEF će postepeno smanjivati isporuku

mlječnog praška i voljan je daljnju pomoć isporučivati u obliku prevoznih sredstava, laboratorijskog materijala i ostalog tehničkog materijala, koji je potreban našem mljekarstvu. U vezi s tim razmatraju se prijedlozi o izgradnji više manjih pogona za pasterizaciju u našim gradovima sa stanovništvom od 10—50.000 stanovnika.

Proizvedeno mlijeko u prahu dijelit će se djeci u deficitarnim područjima, dječjim ustanovama i dojenčadi uz znatno snižene cijene.

Neposredna okolina ovih pogona — uključivši i DPD, SRZ i DPD »Be-lje« — bit će u skoroj budućnosti kadra da opskrbi ove pogone svježim mlijekom. Oni će za prvo vrijeme — dok se ne organizira i učvrsti trgovačka otkupna mreža i radnici ne ovlađaju radom u pogonu — raditi sa smanjenim kapacitetom.

Tvornica miječnog praška — Županja (u gradnji)

Samo postojanje pogona — kako centralnih, tako i sabirališta, uz novi sistem nagrađivanja radnika i službenika i samostalno financijsko poslovanje poduzeća, pa mjere, koje Vlada poduzima, da unaprijedi stočarstvo — omogućit će, da pogoni uskoro prorade punim kapacitetom i rentabilno.

Zbog suvremenih strojeva, čistoće i visokog stepena mehanizacije rada, privući će ovi moderni mljekarski pogoni mlade kadrove, da u njima rade i da svijesno zavole mljekarstvo. a to će neizbježno, korisno utjecati na pojačanje stručnog kadra u mljekarskoj industriji.

Treba napose istaknuti, da je i Jugoslavenski Crveni Križ (Glavni odbor u Beogradu) također pomogao izgradnju ovih tvornica, odobrivši im poseban novčani kredit od po 3,000.000.— Din, svakoj za dalje unapređenje rada na polju mljekarstva.

Sve nam to omogućuje, da s većom nadom gledamo u dalje unapređenje i podizanje mljekarske industrije u zemlji, koja će svojom izgradnjom pozitivno utjecati i na unapređenje stočarstva.

Ipak ne valja misliti, da će odmah sutra sve ići kao po loju. Bit će još dosta poteškoća, većinom posljedica nedovoljnog shvatanja same uloge mljekarstva kao privredne grane u zemlji. No dosad postignuti rezultati pokazuju, da se i u ovoj privrednoj grani krenulo življe naprijed.

Ljubo Rukavina.

Za razvitak mljekarstva u SRZ

Mlijeko i mliječni proizvodi, važni su artikli za prehranu gradskog stanovništva, a pružaju veliki prihod i SRZ-ama, kod kojih postoje najveće mogućnosti da razviju napredno mljekarstvo. Samo ove godine seljačke su radne zadruge u našoj Republici preko svojih prodavaonica prodale 340.000 litara mlijeka u vrijednosti od neko 6.000.000.— Din i 27 tona mliječnih proizvoda u vrijednosti od neko 5.000.000.— Din. Izlazeći sve više na tržište s mliječnim proizvodima radne zadruge su samo u mjesecu srpnju prodale oko 100.000 litara mlijeka preko svojih prodavaonica. To znači, da su se u posljednjoj godini dana seljačke radne zadruge počele znatno više baviti proizvodnjom mlijeka, njegovom preradom i plasiranjem na tržište.

Postavlja se pitanje, da li su i u kolikoj mjeri iskorištene sve mogućnosti za razvitak naprednog mljekarstva u seljačkim radnim zadrugama?

Koncentriranost muzne stoke — krava i ovaca — kod seljačkih radnih zadruga daje silne prednosti proizvodnji i prodaji mlijeka pred privatnim proizvođačima. Kod zadruga je lakše voditi računa o ishrani muzne stoke, lakše održavati higijenu mužnje mlijeka i vršiti kontrolu muznosti. Zadruge lakše mogu podizati zadrusne mljekare, pa nabavljati strojeve za preradu mlijeka i ostala sredstva. Iskustvo zadrusnih prodavaonica mlijeka, u koje zadrugari isporučuju ne samo mlijeko od zadrusne stoke, već i sa okućnica, najbolje pokazuje prednosti, što ih imaju zadruge u plasiranju mlijeka za tržište. Dakle, kroz zadruge se povećava rentabilnost stočarstva i važnost mljekarstva kao najvažnije grane stočarstva.

Mogućnosti za razvitak stočarstva i mljekarstva nisu dovoljno iskorištene u našoj Republici. Prije svega u SRZ ne iskorišćuje se dovoljno proizvedeno mlijeko, naročito u stočarskim krajevima, kao što su Lika, Podravina, dijelovi osječke oblasti i t. d. Većina zadruga, koje raspolažu muznom stokom, ne shvaćaju, da se i prihodom od mlijeka može povećati prihod zadruge, a time i svakog zadrugara. Često ni fondovi za mehanizaciju ne pomažu dovoljno zadrugama, kako bi razvile mljekarstvo. Iako su neke zadruge u kotaru Garešnica tražile od fonda za mehanizaciju, da se organizira prodaja, pa možda i prerada mlijeka, fond je ovo pitanje prošlog ljeta zapostavljao. U gračkom kotaru imamo primjer, kako se može pravilno ili pak nepravilno gledati na iskorišćivanje mlijeka i na razvoj mljekarstva. Dok je seljačka radna zadruga »Udarnik« u Glogovu prošlog ljeta dobivala za mlijeko i mli-